

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 94. ÉVFOLYAMA

VIII. ÉVF. 2. SZÁM 41 — 80 OLDAL 1959. FEBRUÁR

TARTALOM

Makkay Zoltán: Az 1957—58. évi fakitermelés tapasztalatai — — — — —	41
Madas András: A nemzetközi fa piac várható alakulása — — — — —	45
Szepesi László—Huszár Endre: A gépi fakitermelés és közelítés néhány munkaszervezési problémája — — — — —	49
Jankó János: Elűzem a Mezőföldi Erdőgazdaság — — — — —	55
Arkosi Gyula: A gépesítés és feltárás jelentőségéről — — — — —	58
Madas László: A visegrádi földútstabilizáció alkalmával szerzett tapasztalatról — — — — —	61
Kocsárdi Károly—Nyirádi Lajos: Kilenc nap Jugoszláviában — — — — —	67
Sümegh Nándor: Hozzászólás Fila Józsefnek „Gondolatok az erdőgazdasági önköltség-csökkenéséről” című tanulmányához — — — — —	70
Szabolcs József—Deák István: Erdőművelési tapasztalatok a Kistápei homokvidéken — — — — —	72

Címkép: Déli pihenő a Mátra Erdőgazdaságban

Hátlapon: A Garađna-i rakodó (Keletbükki Erdőgazdaság)

СОДЕРЖАНИЕ

Мадаш А.: Ожидаемое формирование лесного рынка	45
Сенеш Л.—Хусар Е.: Некоторые проблемы организации труда при механизированной заготовке и трелевке леса	49
Янко И.: Награждение званием передового предприятия Мезефелдский лесхоз	55
Аркоси Дь.: Значение механизации лесозаготовки и освоения лесов	58
Мадаш Л.: Опыты по стабилизации грунтовой дороги в Вишеградском лесничестве	61
Кочарди Я.—Ниради Л.: 9 дней в Югославии	67
Шимег Н.: К статье И. Фила „О снижении себестоимости лесохозяйственного производства”	70
Саболч И.—Деак И.: Лесоводственные опыты в Киштапейском песчанном районе	72

На первой странице обложки: Перерыв на обед в горах Матры.

На четвертой странице обложки: Погрузочный пункт в горах Бука.

SOMMAIRE :

Z. Makkay: Remarque sur les exploitations de 1957—58 et les taches futures de l'utilisation du bois	41
A. Madas: La situation présumée du marché international du bois — — — — —	45
L. Szepesi—E. Huszar: Quelques problèmes de l'organisation du travail d'exploitation et de débardage	49
J. Jankó: L'Economie Forestière de Mezőföld a reçu le titre d'entreprise d'élite — — — — —	55
Gy. Arkosi: De l'importance de la mécanisation et de la desserte — — — — —	58
L. Madas: Experiences de la stabilisation d'une route forestière Visegrád — — — — —	61
K. Kocsárdy—L. Nyirádi: Neuf jours en Yougoslavie — — — — —	67
N. Sümegh: Contributions à l'essai „Pensées sur la reduction du prix de revient dans la foresterie” par J. Fila — — — — —	70
J. Szabolcs—I. Deák: Experiences sylviculturales dans la région des sables de Kistapé — — — — —	72

En couverture: Sieste chez l'Economie Forestière Mátra

En reverse: Le dépôt de Garađna (Economie Forestière Keletbükki)

Felelős szerkesztő: KERESZTESI BÉLA, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa.
Szerkesztőbizottság: BABOS IMRE, a mezőgazdasági tudományok doktora, dr. BALASSA GYULA,
dr. HARACSI LAJOS, KÁLDY JÓZSEF, KOCSÁRDY KÁROLY, KUTASY VIKTOR, MADAS
ANDRÁS, PÁRIS JÁNOS, SALI EMIL, SZÖNYI LÁSZLÓ.

A szerkesztő helyettese: JEROME RENÉ. Technikai szerkesztő: AKOS LÁSZLÓ.
Felelős kiadó: A Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat igazgatója.
Szerkesztőség: Budapest, V., Kossuth Lajos tér 11. Országos Erdészeti Főigazgatóság.
Előfizetéseket felvesz a Mezőgazdasági Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat.
Budapest, V., Báthori u. 10. Csekk számlaszám: 69.915.181—46.

Megjelent 4100 példányban. Előfizetési ára egy évre: 60,— Ft, negyedévre 15,— Ft.
46790-689/2 - Révai-nyomda, Budapest, V., Vadász utca 16. — (Felelős: Povárny Jenő)

Az 1957—58. évi fakitermelés tapasztalatai

MAKKAY ZOLTÁN OEF osztályvezető

Az állami erdőgazdaságok egy évi munkájának eredményeként most osztottak — jó vagy kevésbé jó gazdálkodásuktól függően — tekintélyes összegekre rügő nyereségrészesedést. Az évvégi mérlegek tanúsága szerint *a nyereség majdnem kivétel nélkül a fahasználati ágazaton jelentkezett*, célszerű tehát az erdőgazdaságoknak az elmúlt gazdasági év fahasználati munkáját az évvégi statisztika tükrében és a helyszíni ellenőrzések alkalmával tapasztaltak alapján értékelni és az ebből levonható tanulságokat a folyó gazdasági évben, de a közeljövőre nézve is hasznosítani.

Mindenek előtt le kell szögezni, hogy az erdőgazdaságok túlnyomó többsége az Erdőhasználati Utasításban és az 1957/58. évre kiadott Termelési Utasításban lefektetett irányelvek és célkitűzések szellemében és azoknak megfelelően végezte munkáját és e téren a múlt évekhez képest örvendetes előrehaladást ért el.

Az 1957/58. évi fahasználatok végrehajtásának egyik legfontosabb célkitűzését, hogy az élőfakészlettel való helyes gazdálkodás biztosítása érdekében az évi favágatási tervekben előirányzott fatömeg túllépés nélkül kerüljön kitermelésre, az erdőgazdaságok sikerrel teljesítették. A harminckét erdőgazdaságból: kettő 98%-ra, egy 99%-ra, tíz 100%-ra, négy 101%-ra, három 102%-ra, öt 103%-ra, három 104%-ra, egy 105%-ra, kettő 106%-ra és egy 109%-ra teljesítette tervét. (A 109%-ra teljesítő erdőgazdaság túlfutását a nagymennyiségű széldöntés kényszerű feltermelése okozta.)

Tekintettel arra, hogy egy-egy erdőgazdaság évente több száz vágásterületen végeztet kitermelést, aminek szoros kézbentartása meglehetősen nagy feladatot ró az irányítókra, továbbá az a követelmény, hogy az előhasználati vágásterületen minden vágásra kijelölt faegyed kitermelését végre kell hajtani — tekintet nélkül a becsült fatömeggel szemben esetleg jelentkező többletekre —, az erdőgazdaságok előbb ismertetett %-os tervteljesítése elismerésre méltó eredményt hozott, mert országos szinten ugyan 2%-os túllépéssel zárult a kitermelés, de az elmúlt években tapasztalt jóval nagyobb mértékű túlfutással szemben jelentős lépést tettünk a kitűzött cél eléréséhez. Dicséret illeti ezért azokat az erdőgazdaságokat, amelyek a 100%-os és ehhez közelálló tervteljesítésükkel biztosították, hogy a kitűzött célhoz közelebb juthattunk. A másik, igen lényeges célkitűzés, amely szerint a véghasználati kitermelésben megtakarítást kell elérni, szintén helyesen érvényesült, mert az országosan 60%-ra tervezett véghasználati kitermeléseket az erdőgazdaságok 54%-ra teljesítették, azaz *a tervezettnél 6%-kal több fatömeget termeltek ki az előhasználati állományokból.*

Ennek jelentőségét abban kell látnunk, hogy a véghasználati megta-
karítás ellenére a megtervezett iparifát s ezen belül a fűrészrönk mennyi-
ségét nemcsak hozták az erdőgazdaságok, hanem — amint az alábbiakból
kiderül — egyrészt túl is teljesítették, másrészt a gyéritéseket és tisztítá-
sokat lelkiismeretesebben, szakszerűbben és a legújabb elvek érvényesíté-
sével, a vágásra kijelölt területek egészén végrehajtották, ellentétben a
múlt gyakorlatával, amikor is nem ritkán — főleg a régebbi üzemtervek-
ben általában alacsonyan megállapított előhasználati fatömeg kitermelé-
sére szorítkozva — az állomány nevelését valóban szolgáló műveletet el-
hanyagolták.

Az iparifakihozatal fokozása terén támasztott követelményeknek az
előző évek eredményeit magasan túlszárnyalva tettek eleget az erdőgazda-
ságok, amennyiben az országos szinten 47%-ra tervezett véghasználati
iparifa kihozatalt 50,5%-ra, a gyéritésekre tervezett 34,4%-ot 39,5%-ra, a
tisztításra tervezett 3,9%-ot 6%-ra, az összes földfeletti (vastag és vékony)
fatömegre vonatkoztatva a tervezett 40,5%-ot 43,5%-ra teljesítették erdő-
gazdaságaink. Ha ezeket a %-okat csak a vastagfára vonatkoztatjuk, akkor
véghasználatban a tervezett 52,5%-ot 56,8%-ra, gyéritésben 41%-ot
46,9%-ra, tisztításban 43,9%-ot 30,2%-ra, összesen a tervezett 48,4%-ot
pedig 52,5%-ra teljesítették az erdőgazdaságok.

Az iparifakihozatalnak ezt az emelkedését pozitívan kell értékelnünk,
mert ha ezt a felszabadulás előtti időkből elért 14—16%-os iparifá kiho-
zatalához viszonyítjuk — a fatermék-szabványok módosítása és az iparifá-
választékok körének bővülése mellett is — megállapítható, hogy e téren
az erdőgazdaságok dicsőretre méltó erőfeszítést tettek és igyekeztek az
adott állományokból az elérhető maximumot adni a népgazdaságnak. Az
elért eredményeket nem kisebbítheti az itt-ott tapasztalt óvatosabb becslé-
lések ténye sem, mert ismeretes, hogy véghasználati vágásokba számottevő
rontott erdőket is be kellett sorolni, a tervezettnél nagyobb mennyiségben
végeztek előhasználati kitermelést és a véghasználatokból több mint fél-
százezer m³ fatömeget rendkívüli használatok címén többnyire vágásra
még nem érett állományokból kellett kitermelni.

A kiválóan jó eredmény elérését tehát jórészt a választékolás és mi-
nősítés oktatásának már évekkal előbb bevezetett gyakorlatának és az irá-
nyítási munka érezhető javulásának lehet és kell tulajdonítani.

Az elmúlt években állandóan visszatérő jelenség volt a bükk-rönk ki-
termelésének a tervezett mennyiséget meghaladó teljesítése, ami a faipar
tervszerű munkáját zavarta, de ezenkívül komoly szállítási nehézséget
okozott az erdőgazdaságok munkájában is. Időjárási viszonyainkra jel-
lemző, rövid ideig tartó havas-fagyos téli időny a legtöbb esetben nem tette
és teszi lehetővé a természetes újjulatot megkímélő vágástéri közelítést, az
olvadással felázott kiszállító utak pedig járhatatlanná váltak mind az ígás,
mind a gépi szállító eszközök számára. Emiatt a bükk fűrész- és lemezipari
rönk-mennyiségnek határidőre való leszállítása a faipari üzemek részére
csak komoly erőfeszítések árán volt teljesíthető és a kiszállítási nehézsé-
gek miatt kiesett szállításokat csak rönkzúdulással vagy határidőn túli
szállításokkal lehetett behozni. A rönkzúdulást, illetőleg a határidőn túli
szállítást természetesen a bükk-rönkben jelentkezett túltermelés még fo-
kozta. Ennek kiküszöbölése érdekében tűztük ki célul, hogy 1957/58. évben
a bükk-rönk kitermelés a tervekben előírányzott mennyiségben belül ma-
radjon. Ezt a követelményt az erdőgazdaságok a legsikeresebben teljesí-

tették, mert 30 erdőgazdaság a 100%-tól $\pm 0,5$ –1%-os eltéréssel, 2 erdőgazdaság jelentéktelen túlfutással záruló tervteljesítése biztosította, hogy a bükk-rönk kitermelés országos szinten kerekén 100%-ban valósult meg. Ennek eredményeként *ez évben a kitermelt bükk-rönk* — az előző évektől eltérően — *zúdulásmentesen érkezett be a feldolgozó üzemekhez*, érezhetően csökkent a kényszerkirakások mennyisége és a kocsiállás miatti pónálé, a faipar pedig a rönktéri technológia megtartásában kevésbé volt akadályozva.

A felújító vágásokban az újulat védelme, valamint a mesterséges felújításnak a kitermeléstől számított egy éven belüli végrehajtása érdekében a vágásterületekről a kitermelt faanyagok kiszállítására olyan határidőket rögzítettünk, amelyek a fenti követelményeket kielégítik, ezenfelül pedig az iparifa-készleteknek a vágásokban való tárolásával járó rohamosabb minőségi romlását céloztuk a legkisebb mértékűre csökkenteni. E célkitűzésnek erdőgazdaságaink eleget téve elérték, hogy *a gazdasági év végén a tömellelti készlet összes mennyisége az elmúlt évek évvégi készletének felére csökkent*, iparifában pedig hasonlóan, az előző évek készletének alig 50%-kát tette ki. Ennek sikeres végrehajtását a szállításra kedvező útviszonyokon kívül a fogat- és gépi kapacitás jó kihasználása terén végzett tervszerűbb munka biztosította, annak ellenére, hogy a lerövidített kiszállítási idő miatt egynéhány erdőgazdaság a fogatait faanyagszállítási munkákban átmenetileg foglalkoztatni nem tudta.

A fatakarékosság elvének megfelelően megkövetelt, alacsony tuskóval történő és törés-hasadás mentes döntés végrehajtásával, az iparifának ászokfán való tárolásával, az időben végzett rönkkapcsolással jelentős faanyagmegtakarítás volt elérhető és a földalatti faanyag kitermelési tervének túlteljesítése számottevő tűzifatóbbletet adott a közfogyasztásnak. Egyébként a kitermelés műszaki színvonalának fejlődését tükrözik azok a számszerű adatok is, amelyek szerint a rönk-szállítmányokra kért minőségi felülvizsgálatok, valamint a selejtnek minősített rönk-mennyiségek az előző évekhez képest érezhetően csökkentek és a múltban gyakran tapasztalt szakszerűtlenül felkészített rönk beszállítása az elmúlt termelési időben már csak szórványosan fordult elő.

A fagyártmány-termelési terv-feladatukat az erdőgazdaságok minden várakozást fölülmúlva, 135%-ra túlteljesítették és ezzel biztosították igen fontos népgazdasági szükségletek, mint bányászati béléanyag és szőlőkaró igények nagymértékű kielégítését, amellet, hogy jelentősen megjavították a fahasználati ágazat pénzügyi eredményét is.

Ki kell emelni még *az erdőgazdaságok és a faipari vállalatok közötti együttműködésnek az előző évekkel szembeni kedvezőbb alakulását is*. Az elmúlt évben a rönkellátás mind mennyiségileg, mind minőségileg kielégítően bonyolódott le, szállítási lemaradás miatti kötbérigény alig merült fel és a faipar minden különösebb nehézség nélkül teljesíteni tudta termelési tervét még a felemelt donga- és lemez-terv vonatkozásában is.

Az előzőekben ismertetett jó eredmények mellett azonban meg kell említeni egynéhány olyan megállapítást, amelyek nélkül az elmúlt gazdasági évben végzett fahasználati munka jellemzése nem volna teljes értékű. Az alábbiakban felsorolásra kerülő hibák ugyan nem általánosak és nem jellemzőek az erdőgazdaságok összességére, mégis mint egyes erdőgazdaságoknál meglevő és kiküszöbölésre váró hiányosságot a jövő munkájának megjavítása érdekében szükséges tárgyalni.

Ide tartozik elsősorban az állomány- és választék beclés terén még itt-ott tapasztalható felületes, gyakran szakszerűtlenül végrehajtott munka. A pontatlan, s főleg az adott állománynak és használati módnak nem megfelelően választott beclési eljárás miatt a megengedett beclési hibahatárt messze meghaladó \pm eltérések kiegyenlítésére sok vágáscseréhez, sőt önkényes vágásáthelyezésekhez folyamodtak az erdőgazdaságok.

A véghasználati megtakarításokat nem minden esetben értékes állományok javára végezték, hanem cser és gyertyán sarjállományokból tartalékolták.

Igen sok még az olyan feladóállomási rakodó, ahol a feladásra kerülő rönk ellenőrző mérését, a minősítés felülvizsgálatát és a minőségjavító manipulációt nem végzik el, amelyek miatt az elmúlt évben is előfordult mennyiségi- és minőségi kifogásolás. Ezenkívül számos esetben érkeztek rönkszállítmányok, amelyekben se származási jel, sem pedig a rönkvételhez szükséges minőségi és méreti jelzések, valamint sorszám nem volt feltüntetve. A kitermelt faanyagban a vágásterületen kötelező ellenőrző átvételét nem mindenütt és minden esetben végzik el, a vágás műszaki átvétele és minősítése a legtöbbször elmarad, mert számos erdőgazdaság nem állította be a még hiányzó erdőgazdasági felügyelőket.

A tervfeladatok teljesítésében mind a láncfűrészek, mind a közelítő gépek lemaradtak, a lemaradást főleg a gépesített erdőgazdaságoknál foglalkoztatott gépeknek 1 gépre eső, az országos átlagnál is alacsonyabb teljesítménye okozta, de nem hagyható figyelmen kívül a láncfűrészek lehasznált állapota sem, amiből gyakori gépleállás következett be.

A fagyártmánytermelés terén a vitán felülálló mennyiségi és minőségi fejlődés mellett a ládaprizma előállításban és a parkettaléc gyártásban fordultak elő kifogásolható jelenségek, és egy-két fagyártmányüzem a megengedettnél jobb minőségű alapanyagot használt fel.

Végül, mint sajnálatos tényről, az üzemi balesetek s ezen belül a halálos balesetek magas számáról kell megemlékeznünk, ami az elmúlt évben is — minden oktatás és rendszabály ellenére és főleg a munkavállalók fegyelmetlensége és könnyelműsége miatt — bekövetkezett.

Az erdőgazdaságok előtt álló feladatokat távlati terveink és az erdőgazdasági dolgozók 1958. november 28—29-én tartott országos tanácskozásán hozott határozatok megjelölték. Ezek lényegében a fahasználat jövő feladatát is meghatározták, amely szerint a népgazdaság faanyag-szükségletének a hazai erdőkből való minél nagyobb kielégítését már a közeljövőben meg kell valósítani. Ez a követelmény nemcsak többfa-kitermelést jelent, hanem magasabb iparifakihozatalt is annak ellenére, hogy a túlhasznált tölgy-, bükk- és fenyőállományokban csökkentjük a kitermelést, és legalább 20%-ban rontott erdőket sorolunk be véghasználatra.

Ahhoz, hogy a növekvő iparifa-szükséglet kielégíthető legyen anélkül, hogy az élőfakészlet mennyiségi és minőségi károsodást szenvedne, a kitermelést magas műszaki színvonalra kell emelni. A bükk-, tölgy- és fenyőállományokban az eddigi iparifa-kihozatalt még gondosabb választékolással fokozni kell, hogy a kitermelésre kerülő rontott állományok alacsony iparifa-hányadát javítsa. A bányafatermelést a vékony fűrészrönk rovására fokozni kell, hogy a múltban bekövetkezett rönk-túlfutás elkerülhető legyen, mert a faipari vállalatok terven felül 3%-os többlet-rönknél nagyobb mennyiséget már fogadni nem tudnak. A folyó gazdasági évben kitermelt rönköket legkésőbb november végéig a fűrészekhez kell

szállítani, hogy azok minőségi romlás bekövetkezése előtt feldolgozhatók legyenek.

A fagyártmánytermelésben elért eredményeket a minőségjavítás irányában kell hasznosítani és a bányászati béléanyagok termelése mellett minél több szőlőkarót kell előállítani.

A feladatok nem könnyűek, de nem is teljesíthetetlenek. A már elért kimagaslóan jó eredmények biztosítékok arra, hogy erdőgazdaságaink sikerrel meg fogják oldani ezeket is.

A nemzetközi fapiac várható alakulása

M A D A S A N D R Á S, OT főosztályvezető h.

Az Európai Gazdasági Bizottság Fabizottsága októberben tartotta meg szokásos évi ülését Genfben. Ezen résztvettek az európai államok, továbbá az Amerikai Egyesült Államok és Kanada képviselői.

A Fabizottság a kialakult gyakorlatnak megfelelően megtárgyalta az európai fenyőfűrészáru, bányafa és papírfa helyzetet és a jövő európai gazdasági helyzet általános áttekintése alapján az egyes választékokat illetően a Fabizottság megállapítása szerint a helyzet a következő:

1. Fenyőfűrészáru

Az európai fenyőfűrészáru-piacon az 1958. év folyamán bekövetkezett események igazolják, hogy ez a piac érzékenyen reagál az európai általános gazdasági helyzet változásaira. A Fabizottság 1957 októberében megtartott ülésén ugyanis arra számítottak, hogy a piac évek óta tartó stabilitása az 1958. év folyamán is folytatódik és ezt a reményt a várható általános gazdasági helyzet mérsékelt optimista megítélésére alapították.

Ténylegesen ez a remény nem vált valóra. Az ipari tevékenység számos szektorban csökkent Nyugat-Európában és az építési program is valamivel alacsonyabb volt, mint az előző évben. Ezek következtében elkerülhetetlen volt a fogyasztás és a kereslet csökkenése. Emellett a főbb importáló államokban magasak voltak az 1957. év végi zárókészletek, továbbá a vevők bizonyos áresésekre is számítottak. Végül nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a nyugat-európai gazdasági életre befolyást gyakoroltak az év folyamán az Egyesült Államok gazdasági életében jelentkező válságjelenségek és ezeknek az európai gazdasági életre gyakorolt hatásától való félelem szintén csökkentette a gazdasági tevékenységet.

A fenyőfűrészáru-árak valóban estek az év folyamán, elsősorban a gyengébb minőségű választékoké, míg a legjobb minőségű választékok ára viszonylag szilárd maradt.

Az európai államok importja előreláthatóan, mintegy 2 100 000 m³-rel lesz alacsonyabb 1959-ben, mint az 1958. évi fenyőfűrészáru-import. Mindezek folytán a legfontosabb exportáló államokban jelentősen meg fognak növekedni az évvégi készletek, ami befolyással lesz az 1959. évi termelési